

podmětům (čl. 16 (1) jaz. nař.), ale přísluší těmto jen v té míře, v jaké přísluší osobám fysickým. Jako nepřísluší takové právo cizozemské osobě fysické, tak nepřísluší ani cizozemské osobě právnické a jí na roveň postavenému právnímu podmětu. Jen tuzemským právním podmětům přísluší oprávnění užití v podání jiného jazyka než státního a teprve, je-li tento předpoklad splněn, uvažuje se podle čl. 16 (3) a podle uvedených tam pomůcek, zda jest právnická osoba příslušníkem menšinového jazyka. V tomto případě tedy nezáleží na tom, zda-li ten neb onen společník nebo několik společníků jsou státními občany Československé republiky, protože právním podmětem, který jako strana ve sporu vystupuje, jest obchodní společnost a nikoli ti kteří společníci.

Čís. 8729.

Otec nezletilcův potřebuje ku vzdání se nezletilcova nároku na bolestné svolení soudu.

(Rozh. ze dne 21. února 1929, Rv I 1339/28.)

Nezletilý žalobce byl povalen žalovaným, jedoucím na kole, a poraněn. Žalobě o náhradu škody bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Co do částky 2.500 Kč s přísl. žalobci, nezletilému Robertu H-ovi, nižšími soudy přisouzené jest dovolání žalovaného neodůvodněným, poněvadž jest správným názor soudu odvolacího, že se nároku na bolestné, příslušející nezletilému Robertu H-ovi z důvodu náhrady škody proti žalovanému otec žalobce Rudolf H. nemohl právoplatně vzdáti bez svolení opatrovnického soudu. Nárok tento jest osobním nárokem nezletilého Rudolfa H-a, nárokem majetkoprávním, tvořícím jeho vlastnictví. Patří proto co do tohoto majetkoprávního nároku nezletilého Roberta H-a jeho otci podle § 149 obč. zák. jen správa. Z toho plyne, že otec nezletilého Roberta H-a s podstatou tohoto majetku nemůže libovolně nakládati, nýbrž že k vzdání se ho proti žalovanému bylo ve smyslu § 233 obč. zák. potřebí schválení opatrovnického soudu. Tvrzení dovolatelovo, že otec jest povinen opatřiti schválení opatrovnického soudu jen, pokud jde o závazky jeho nezletilých dětí, není správné, ano otcí náleží jen správa jejich samostatného majetku. Z toho plyne, že co do nakládání s podstatou takového majetku je otec naroveň poručníkovi a že se tedy i na něho vztahuje předpis § 233 obč. zák.

Čís. 8730.

Zákon ze dne 18. srpna 1918, čís. 317 ř. zák. o povinnosti státu nahraditi škodu za bezprávná poškození civilních osob za světové války.

Dvouletá lhůta § 4 zák., jež měla počítati ode dne, jež vláda určí po ukončení války, nepočíná již dnem, jímž nabyl mírový stav účinnosti.

Poškozený jest oprávněn domáhati se odškodného bez předchozího vyzvání povinného eráru, by nárok dobrovolně uznal.

(Rozh. ze dne 21. února 1929, Co I 8/28.)

Žalobce byl dne 7. července 1918 postřelen býv. rakouským vojínem. Podáním ze dne 28. listopadu 1921 domáhal se žalobce na ministerstvu Národní obrany, by dobrovolně uznalo jeho nároky. Ježto žádost zůstala bezvýslednou, žaloval dne 10. června 1922 býv. c. a k. erár o náhradu škody. Spor byl přerušen. Žalobou, o niž tu jde, zadanou dne 8. července 1928, domáhal se žalobce na československém eráru náhrady škody podle zákona ze dne 18. srpna 1918, čís. 317 ř. zák. Žalovaný erár namítl kromě jiného, že žaloba byla podle §§ 4, 5 zákona ze dne 18. srpna 1918, čís. 317 ř. zák., podána opožděně, ježto výzva na ministerstvo Národní obrany byla podána již 28. listopadu 1921. Procesní soud první stolice (vrchní zemský soud v Praze) žalobu zamítl. Důvody: Soud nalézací dospěl k závěru, že žaloba jest opožděna. Pro žalobu na stát ve smyslu zákona ze dne 18. srpna 1918, čís. 317 ř. zák. o náhradu za protiprávní poškození civilních osob ve světové válce jsou v §§ 4, 5 časová omezení, jež jest čítati ode dne, jenž bude vládou ustanoven po ukončení války. Obratu tomu nelze rozuměti jinak, než, že nejpozdějším dnem, od něhož lhůty počnou běžeti, jest stav mírový, poněvadž ani československá ani rakouská vláda vůbec řečený den nevyhlásila. Podle mírové smlouvy Saint-Germainské (čís. 507/21, 508/21) nabytí mírový stav právní účinnosti (mezinárodní působnosti) dnem 16. července 1920 (str. 2291, 2297). Čítá-li se od tohoto dne žalobcovo podání na ministerstvo Národní obrany ze dne 28. listopadu 1921 a původní jeho žaloba dne 10. června 1922 na zdejší soud došla, byla by dvouletá lhůta § 4 zákona dodržána. To však neplatí o nynější žalobě, jež u zdejšího soudu podána byla teprve dne 8. července 1928. Tyto podmínky bylo i po státním převratu dodržeti, ježto zákon čís. 317/1918 ř. z. platí i na zdejším území (čís. sb. 1057). Neodpovědělo-li naše ministerstvo Národní Obrany na žalobcovo podání vůbec, nemá to jiného účinku, než, že se tříměsíční promlčecí lhůta promlčuje do šesti měsíců od podání strany domáhající se dobrovolného uznání nároků (§ 5 cit. zákona) a byl tedy nynější nárok žalobcův proti žalovanému eráru po 28. květnu 1922 již promlčen a byl by promlčen, i kdyby šestiměsíční lhůta přetržena byla příročím od působnosti zákona čís. 440/1919, od 6. srpna 1919 do jeho zrušení zák. čís. 156/26, tedy do 14. srpna 1926 trvajícím, poněvadž od 14. srpna 1926 do dne podání nynější žaloby, t. j. do 8. července 1928 opět šestiměsíční lhůta § 5 cit. zákona vypršela. Vycházeje z těchto úvah soud nalézací žalobu jako opožděnou zamítl.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a uložil prvnímu soudu, by věc znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud shledal odvolání odůvodněným. V doslovu § 4 zák. ze dne 18. srpna 1918 čís. 317 ř. zák. není podkladu pro názor odvola-

cího soudu, že dvouletá lhůta, jež se měla počítati ode dne, který vláda po ukončení války určí, počala, kdyby vláda den ten po ukončení války neurčila, již dnem, kdy nabyl mírový stav účinnosti (mezinárodní působnosti). V zákoně není naznačeno, do které lhůty stát musí onen den určit. Mohlo se tudíž tak státi kdykoli po ukončení války, i po mezinárodní působnosti mírového stavu. Pokud se tak nestalo, den pro početí dvouleté doby určen nebyl, nutno při logickém výkladu doslovu zákona míti za to, že dvouroční lhůta ještě nezapočala a poškozenému jest tudíž až do dalšího opatření volno, by vyzval vládu k dobrovolnému uznání svého nároku. Bylo by nespravedlivé, by škodující ve vymáhání nároku na odškodnění byl časově obmezován proto, že onen den, ať z jakéhokoli důvodu, nebyl stanoven. Ovšem nastala od vydání zákona čí. 317/18 v předpokladech, za kterých byl vydán a za kterých bylo lze nároky z něho plynoucí vymáhati na bývalém rakouském státu, podstatná změna. Bývalý rakouský (rakousko-uherský) stát, jenž zákon vydal, zanikl. S ním zanikly též úřady, které podle § 4 (1) měly býti vyzvány k dobrovolnému uznání nároků. Nezanikl jen bývalý jeho erár. Ten trvá jako právní osobnost — třebaže jen jako likvidační podstata — dále (sr. rozh. čí. 8054 sb. n. s.). Lze proto nárok na odškodnění vymáhati na něm. Ale nelze jeho orgány vyzvati, by jej uznaly, neboť jich není. Také není předpisů, podle nichž by je v této působnosti zastupovaly úřady československé a které. Nutno proto poškozenému přiznati právo, domáhati se nároku na odškodnění podle zákona čí. 317/18 bez předchozího vyzvání povinného eráru, by jej dobrovolně uznal. Předpisem, by se vyzvání stalo, nebyl stanoven pro nárok na odškodnění předpoklad hmotného práva, bez jehož splnění by nárok nevznikl. Byl jím jen vydán formální předpis pro postup při vymáhání nároku z důvodu, by povolané úřady mohly k nároku zaujati stanovisko a, možno-li, jej uznaly a uhradily bez sporného řízení a tak zabránily zbytečnému sporu. Není-li však těchto úřadů a nemohou-li proto k nároku zaujati stanovisko, musí beztak dojít ke sporu. Nelze proto na poškozeném žádati, by před podáním žaloby učinil vyzvání k dobrovolnému uznání. Posuzuje-li se věc s tohoto stanoviska, nelze zažalovaný nárok míti, jak činí první soud, za promlčený. Podle občanského zákona se nepromlčel, protože jeho předpisy tu neplatí, ano je promlčení zvláště upraveno zákonem čí. 317/1918. Podle tohoto zákona se nepromlčel, protože ještě nebyl stanoven den, od kterého počíná dvouletá lhůta, do které je nárok vymáhati, ať již — pokud by tu byly — vyzváním úřadů v § 4 jmenovaných ať již — není-li jich — přímo žalobou. Prvý soud se pro svůj opačný právní názor o promlčení neobíral skutkovým základem vymáhaného nároku.

Čís. 8731.

Předmětem zadržovacího práva podle § 471 obč. zák. mohou býti i věci nemovité.

Toto zadržovací právo jest vyloučeno i při výprose.

(Rozh. ze dne 21. února 1929, R II 44/29.)